

IŠSKIRTINĖ VEISLĖ – IŠSKIRTINIAME VEISLIŲ TYRIMŲ CENTRE

„Coboru“ (Lenkijos augalų veislių tyrimų centras) – vieta, kur susitinka senieji ir naujieji hibridai. Tai leidžia rapsų augintojams palyginti jų auginamas veisles su pačiomis naujausiomis ir pažangiausiomis veislėmis. Centro išskirtinumas – tolygiai visoje šalyje išsidėstęs 40 stočių tinklas, kuris užima daugiau nei 6 000 ha plotą. Stotyse bandymus prižiūri daugiau kaip 500 įvairių specialistų. „Coboru“ centre stazuoja viso pasaulio specialistai, net ir tokių valstybių, kaip Jungtinės Amerikos Valstijos, Kinija, Japonija, Korėja, Vokietija. Čia tiriamos ne tik rapsų, bet ir javų, ankštinių kultūrų, dekoratyvinių, sodo ir daržo augalų veislės. Pagrindinis „Coboru“ tikslas ir darbas – atrinkti veisles savo šalies ūkininkams.

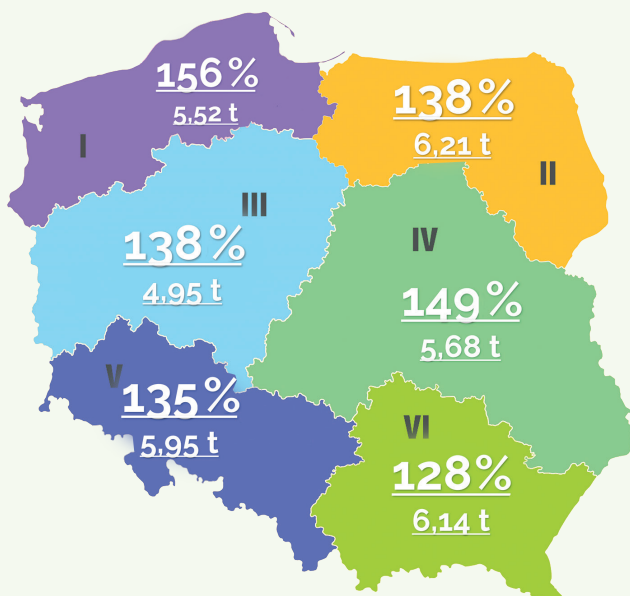
Lenkijos augalų veislių tyrimo centro „Coboru“ stočių išsidėstymo žemėlapis

„Coboru“ centrą gerai žino ir vertina Vakarų Europos ir viso pasaulio selekcininkai. Viena svarbiausių centro veiklų – DUS (*Distinctness, Uniformity and Stability*) testai, kurie privalomi norint registruoti naują veislę. Per šį testą patvirtinamas veislės išskirtinumas, stabilumas ir tolygumas.

„Coboru“ centras 2021 m. žieminių rapsų duomenis pateikė net iš 26 lokacijų. Tuo tarpu Lietuvoje duomenis galime gauti tik iš trijų

DK Excited veislės rezultatai „Coboru“ stotyje 2021 m.

vieta: Plungės, Pasvalio ir Kauno. Turint daugiau duomenų, galima geriau pažinti tiriamas veisles. Šios stoties duomenimis rekomenduojama vadovautis ir Lietuvos ūkininkams, nes esame kaimyninė šalis, kurios klimatas panašus.

Lietuvos ūkininkams aktualiausi žieminių rapsų bandymų duomenys po registracijos, nes registraciniai bandymai nėra vieši, juos gali analizuoti tik selekcininkai. Poregistracinių bandymų vertė – veislė stebima ir toliau, kuriantis naujoms veislėms.

Rapsų veislė *DK EXCITED* „Coboru“ centre turi 4 metų poregistracinių bandymų istoriją. Trejus pastaruosius metus pagal derlingumą *DK EXCITED* užima pirmą vietą. Trejų metų derliaus vidurkis siekia 137 proc., palyginti su standartinėmis veislėmis. Tuo tarpu 2021 m. *DK EXCITED* pasiekė 140 proc. derlingumą.

ŽIEMINIAI RAPSAI. Veislių derlingumas, 2019–2021 m.

Veislė	Bandymų lokacijų skaičius			Derlius (palyginus su standartu, %)		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Standartinių veislių derlingumas, dt/ha	26	30	24	39,9	41,7	36,0
Hibridinės veislės						
<i>DK Excited</i>	FR	26 (10)	(80)	140	135	137
<i>LG Arnold</i> (d. LE 18/406)	FR/DE	(10) (10)	(8)	140	131	132
<i>LG Areti</i>	DE	26 (10)	(8)	138	129	132
<i>LG Aviron</i>	FR	26 (10)	(8)	136	124	135
<i>Artemis</i>	DE	26 30	(8)	134	127	128
<i>LG Scorpion</i> (d. LE 18/412) ^{sk}	FR/DE	(10) (10)	(8)	133	130	127
<i>Aganos</i> (d. LE 16/318)	DE	/12/ (10)	(8)	132	125	126
<i>Batis</i>	DE	26 /15/	(8)	131	129	126
<i>Absolut</i>	FR	26 30 24	(8)	130	129	127
<i>Akilah</i>	DE	26 (10)	(8)	130	124	130
<i>Ambassador</i>	DE	26 30	(8)	130	128	124
<i>Condor</i> (d. WRH 573)	DE	(10) (10)	(8)	129	123	122
<i>Duke</i>	DE	26 30	(8)	129	120	124
<i>Dominator</i>	DE	26 30	(8)	129	119	128
<i>Aurelia</i>	DE	26 30	(8)	129	129	129
<i>Dynamic</i>	DE	26 30	(8)	128	121	124
<i>ES Desirio</i> (d. ESC18085)	FR	(10) (10)	(8)	127	119	124
<i>Temptation</i>	DE	26 /15/	(8)	127	124	123
<i>LG Anarior</i> ^{sk}	DE	26 (10)	(8)	127	114	121
<i>Architect</i>	FR/DE	26 30 24	(8)	126	123	119
<i>KWS Granos</i> (d. H 9160195)	DE	(10) (10)	(8)	126	125	122
<i>Advocat</i>	DE	26 30 24	(8)	125	119	122

Šaltinis – WWPO_RZPO_2021.pdf (coboru.gov.pl)

Minima veislė šiuo metu Lietuvoje auginamus hibridus lenkia derlingumu apie 10 procentų. Tuo tarpu Vakarų Europoje šie skirtumai yra mažesni – 3–5 proc., nes ūkininkai nebesėja senų hibridų, o pasitiki rekomenduojamomis veislėmis ir vertina genetinę pažangą. Žieminių rapsų hibridų dinamika Vakarų Europoje sparti, nes kiekvienais metais į rekomenduojamus sąrašus patenka po 2–4 naujas veisles, kurias ūkininkai renka be jokios baimės, atsižvelgdami į pateiktus duomenis.

Faktai apie *DX Excited* veislę

Derlingiausia veislė „Coboru“ tyrimų stotyje 3 metus iš eilės. Populiariausia *BAYER / DEKALB* veislė Europoje 2021 m. pagal plotą. Derlingiausia veislė *BAYER / DEKALB* produktų paletėje.

DK EXCITED yra priskiriama žemyniniam ir ultražemyniniam tipams. Vadinasi, ji itin tinka šiauriniams regionams: Baltijos, Skandinavijos ir Rytų šalims.

Derlingumas Lietuvoje AVTS stotyse, 2020 m.	6,46 t/ha (128 %, palyginti su standartu; aliejaus – 47,93 %)
Derlingumas Lietuvoje Privatūs bandymai, 2020 m.	6,91 t/ha (aliejaus – 45,8 %, kai drėgmė 8 %)
Derlingumas Latvijoje AVTS stotyse, 2020 m.	5,73 t/ha (122 %, palyginti su standartu; aliejaus – 49,8 %)